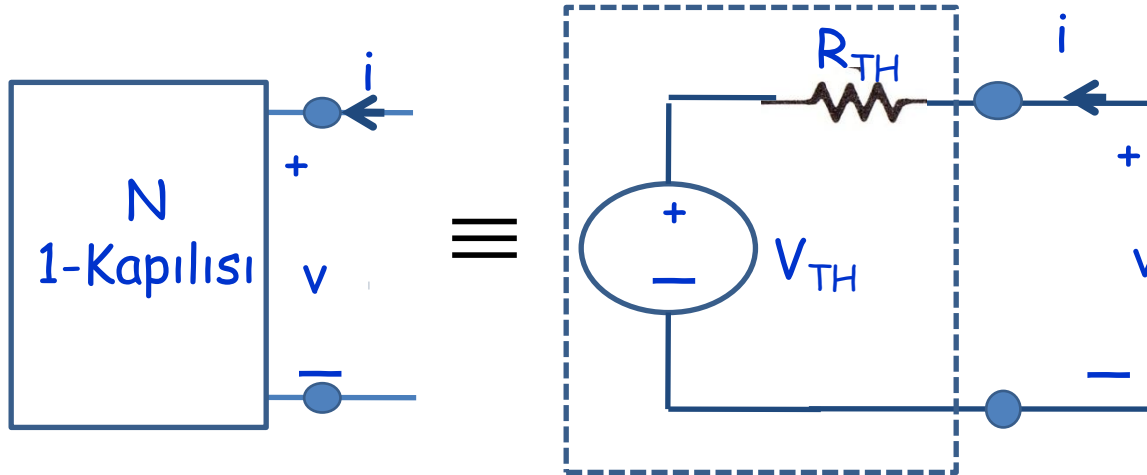
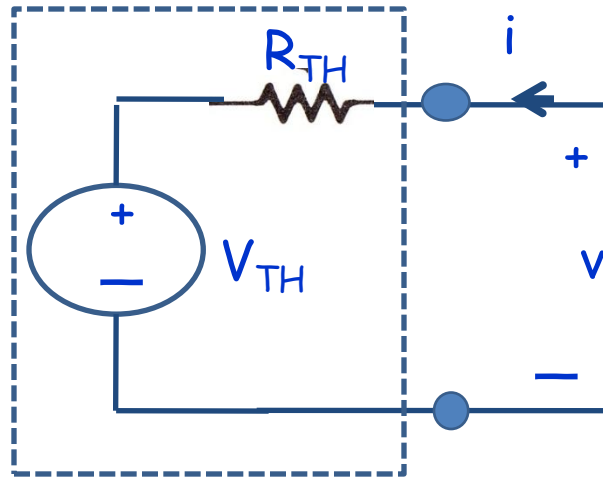

Thevenin (1883) ve Norton (1926) Teoremleri

Amaç: Lineer, zamanla değişmeyen çok uçlu, iki uçlu dirençlerden ve bağımsız akım ve gerilim kaynaklarından oluşmuş bir N 1-kapılısının basit bir eşdeğerini elde etmek.

Thevenin Eşdeğeri:

$R_{TH} \Rightarrow$ Thevenin eşdeğer direnci

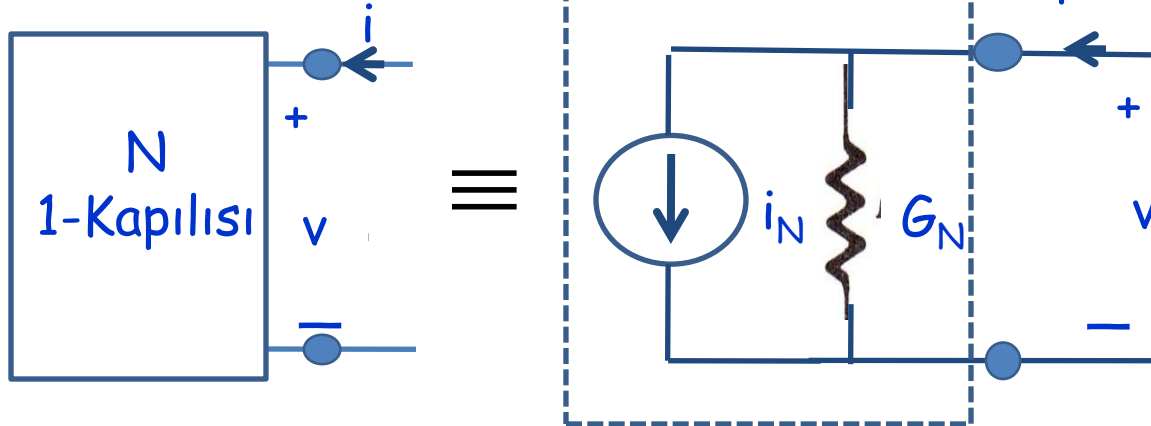
Devredeki tüm bağımsız kaynaklar devre dışı iken 1-1' uçlarından görülen eşdeğer direnç

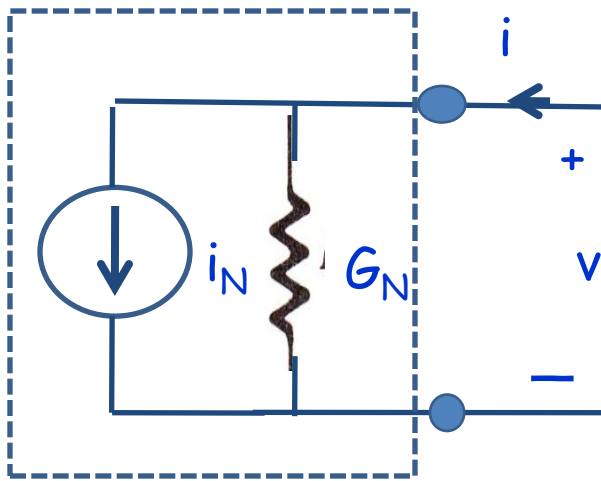
$V_{TH} \Rightarrow$ Açık devre gerilimi

1-1' uçları açık devre iken 1-1' uçları arasındaki gerilim

Thevenin Teorem: N 1-kapılısının uçlarına i değerinde bir akım kaynağı bağlandığında tüm i değerleri için tek çözümü varsa (tek v değeri belirlenebiliyorsa) Thevenin eşdeğeri vardır.

Norton Eşdeğeri:

G_N Norton eşdeğer iletkenliği

Devredeki tüm bağımsız kaynaklar devre dışı iken 1-1' uçlarından görülen eşdeğer iletkenlik

i_N Kısa devre akımı

1-1' uçları kısa devre iken 1-1' uçlarındaki akım

Norton Teorem: N 1-kapılısının uçlarına v değerinde bir gerilim kaynağı bağlandığında tüm v değerleri için tek çözümü varsa (tek i değeri belirlenebiliyorsa) Norton eşdeğeri vardır.

• Thevenin Eşdeğeri: $v(t) = R_{TH}i(t) + v_{TH}(t)$

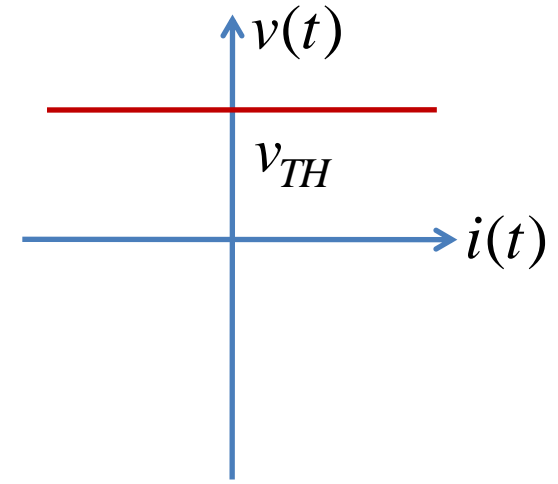
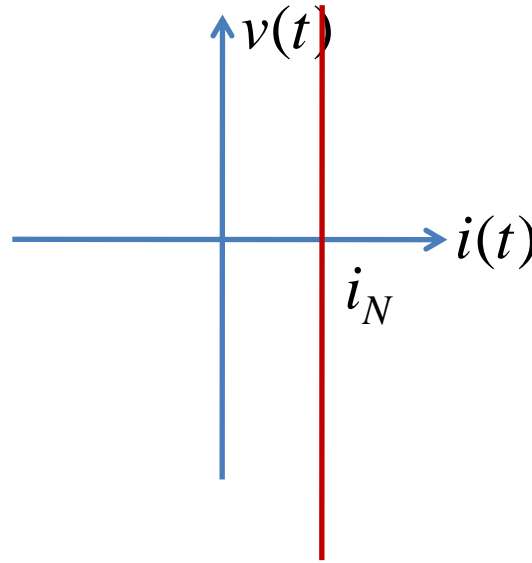
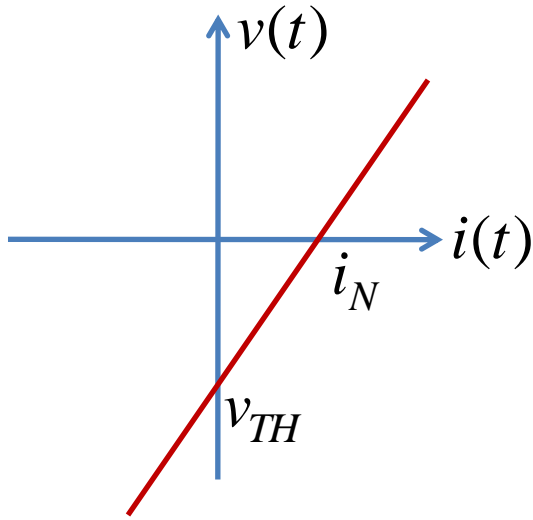
➔ N kapılısı akım kontrollü değilse Thevenin eşdeğeri yok

• Norton Eşdeğeri: $i(t) = G_N v(t) + i_N(t)$

➔ N kapılısı gerilim kontrollü değilse Norton eşdeğeri yok

• $R_{TH} \neq 0, v = 0 \Rightarrow i_N(t) = -\frac{v_{TH}(t)}{R_{TH}}$ $R_{TH} = 0$, Norton eşdeğeri yok

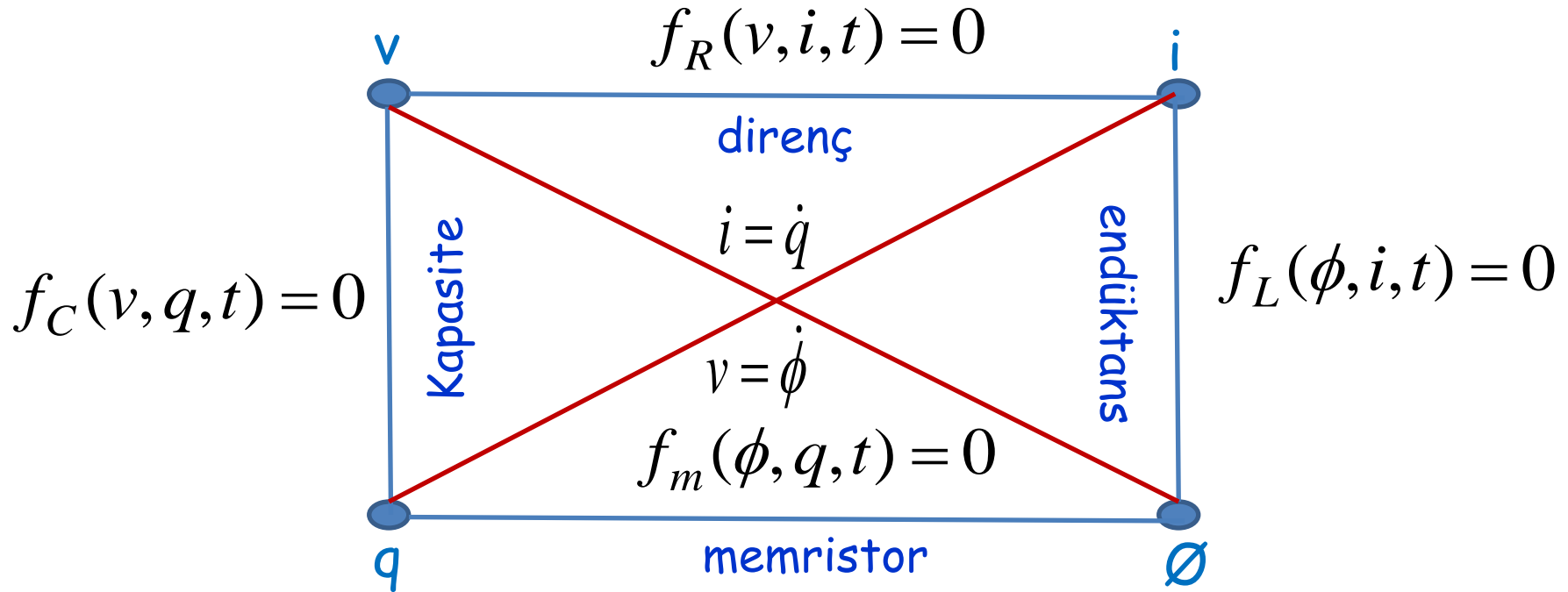
• $G_N \neq 0, i = 0 \Rightarrow v_{TH}(t) = -\frac{i_N(t)}{G_N}$ $G_N = 0$, Thevenin eşdeğeri yok

Sonuç:

- Lineer, zamanla değişmeyen direnç ve bağımsız kaynaklardan oluşmuş N 1-kapılısı akım kontrollü ise bağlı bulunduğu devrenin çözümünü etkilemeyecek şekilde Thevenin eşdeğeri ile ifade edilir.
- Lineer, zamanla değişmeyen direnç ve bağımsız kaynaklardan oluşmuş N 1-kapılısı gerilim kontrollü ise bağlı bulunduğu devrenin çözümünü etkilemeyecek şekilde Norton eşdeğeri ile ifade edilir.

Eleman Tanım Bağlıntıları

Direnç Elemanı: v ve i arasında cebrik bağıntı ile temsil edilen eleman

Endüktans Elemanı: $\emptyset$ ve i arasında cebrik bağıntı ile temsil edilen eleman

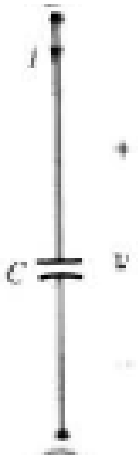
Kapasite Elemanı: v ve q arasında cebrik bağıntı ile temsil edilen eleman

Memristor Elemanı: $\emptyset$ ve q arasında cebrik bağıntı ile temsil edilen eleman

2-uçlu Kapasite ve Endüktans Elemanları

Lineer ve Zamanla Değişmeyen

Kapasite

$$i(t) = C \frac{dv(t)}{dt}$$

$$\frac{dq(t)}{dt} = C \frac{dv(t)}{dt}$$

Endüktans

$$v(t) = L \frac{di(t)}{dt}$$

$$\frac{d\phi(t)}{dt} = L \frac{di(t)}{dt}$$

Zamanla Değişmeyen

Lineer olmayan ve zamanla değişenleri ifade edebilmek için akı (ϕ) ve yük (q) kullanılır:

$$q(t) \hat{=} \int_{-\infty}^t i(\tau) d\tau \quad [\text{C}]$$

$$\phi(t) \hat{=} \int_{-\infty}^t v(\tau) d\tau \quad [\text{Wb}]$$

Kapasite

$$f_C(q, v) = 0$$

yük kontrollü

$$v = \hat{v}(q)$$

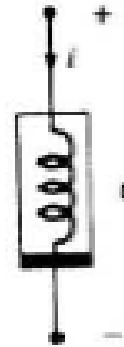
gerilim kontrollü

$$q = \hat{q}(v)$$

$\hat{q}(v)$ türetilebilir bir
fonksiyon ise

$$\frac{dq}{dt} \triangleq i = \frac{d(\hat{q}(v))}{dv} \frac{dv}{dt}$$

$$i = C(v) \frac{dv}{dt} \quad C(v) \triangleq \frac{d\hat{q}(v)}{dv}$$

Endüktans

$$f_L(\phi, i) = 0$$

akı kontrollü

$$i = \hat{i}(\phi)$$

akım kontrollü

$$\phi = \hat{\phi}(i)$$

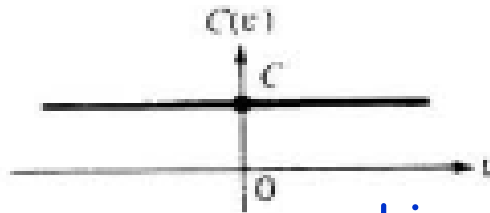
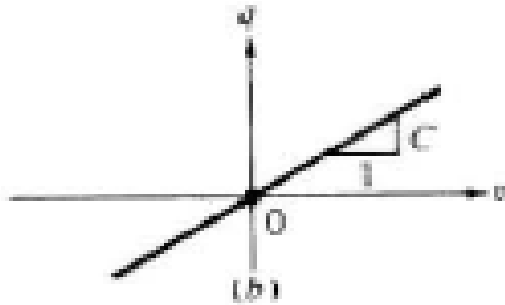
$\hat{\phi}(i)$ türetilebilir bir
fonksiyon ise

$$\frac{d\phi}{dt} \triangleq v = \frac{d(\hat{\phi}(i))}{di} \frac{di}{dt}$$

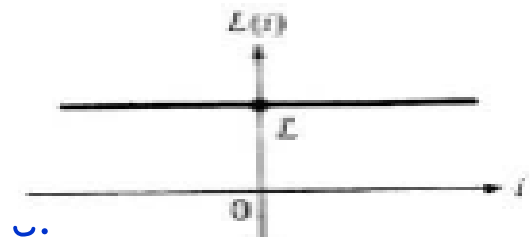
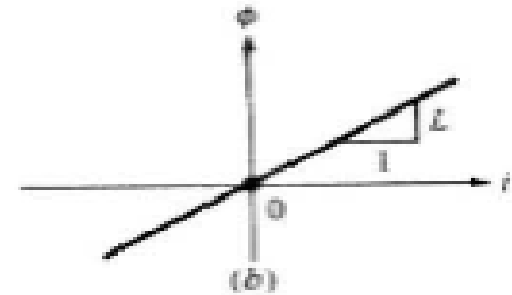
$$v = L(i) \frac{di}{dt} \quad L(i) \triangleq \frac{d\hat{\phi}(i)}{di}$$

Lineer Zamanla Değişmeyen

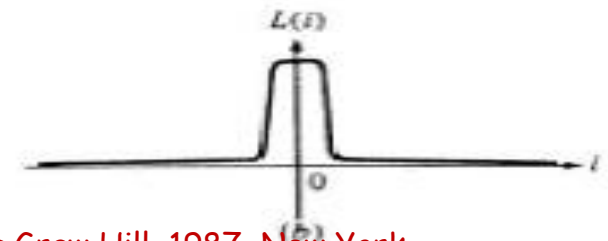
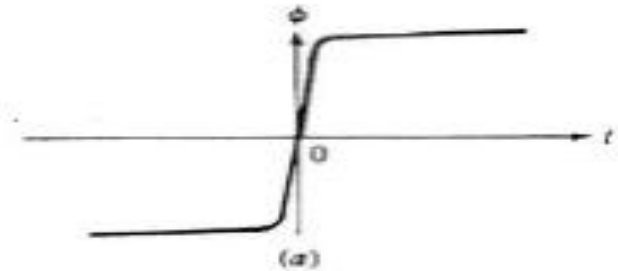
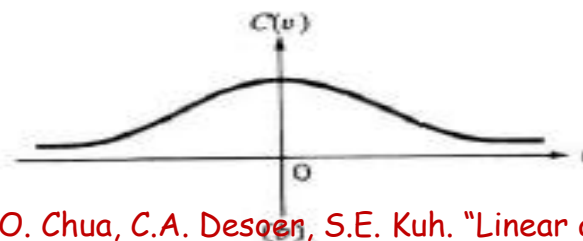
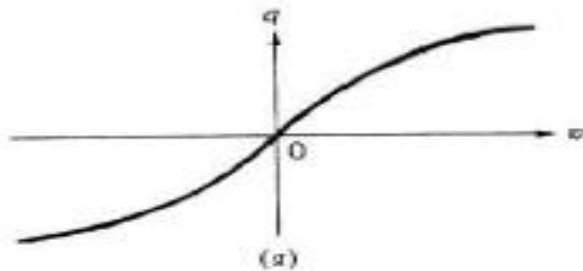
Kapasite

Endüktans

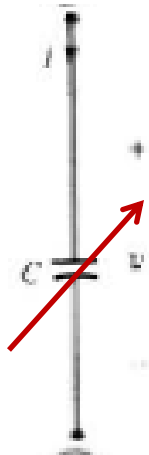
Lineer Olmayan Zamanla Değişmeyen

Lineer Zamanla Değişen

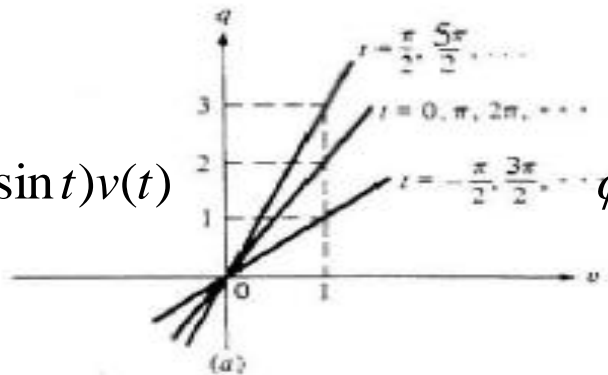
Kapasite

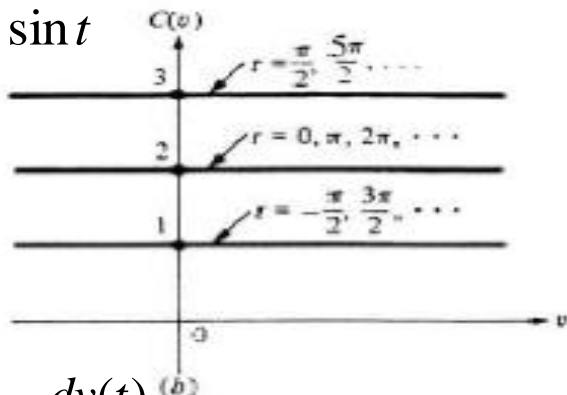
$$q(t) = C(t)v(t)$$

$$i(t) = C(t) \frac{dv(t)}{dt} + \frac{dC(t)}{dt} v(t)$$

$$q(t) = (2 + \sin t)v(t)$$

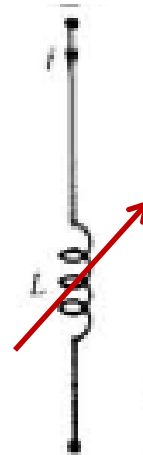

$$C(t) = 2 + \sin t$$

$$i(t) = (2 + \sin t) \frac{dv(t)}{dt} + (\cos t)v(t)$$

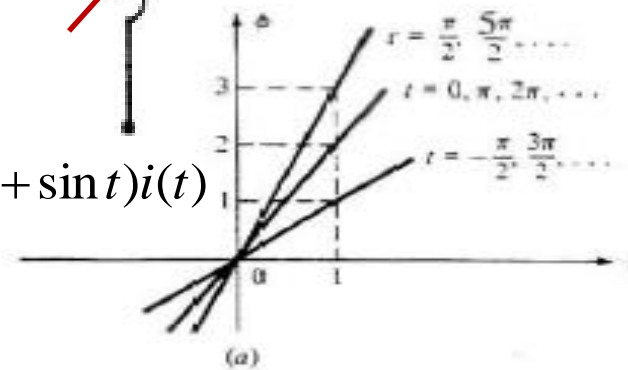
Endüktans

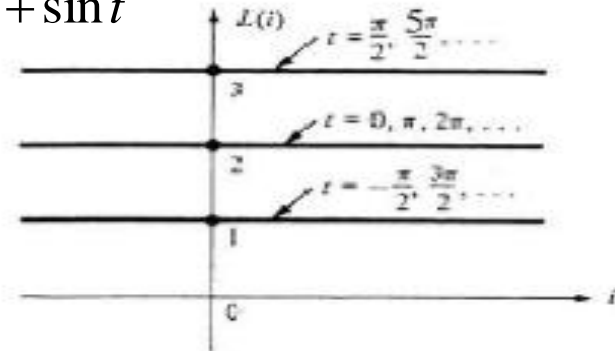
$$\phi(t) = L(t)i(t)$$

$$v(t) = L(t) \frac{di(t)}{dt} + \frac{dL(t)}{dt} i(t)$$

$$\phi(t) = (2 + \sin t)i(t)$$

$$L(t) = 2 + \sin t$$

$$v(t) = (2 + \sin t) \frac{di(t)}{dt} + (\cos t)i(t)$$